

אלו דברים פרק ששי פסחים

ע.

עין משפט
גזר מצוה

כה א מיי פ"ח מהל'
ק"פ הלכה ג:
כו ב מיי פ"ג מהל'
מוגיה הלכה י:
כז ג מיי פ"ג מהל'
אבות העומה הל'
ה:
כח ד שם הלכה ו:
כט ה שם הלכה ז:
ל ו שם הלכה ח:

רבינו חננאל (המשך)
הדגן בסוף שקלים ספין
שנמצא ב"ד בניסן שוחט
בה מדי ב"ג בניסן ושונה
ומטביל כ"ו פ"י כל
טומאת מת טעונה הואה
שלישי ושביעי ואם מצא
כלי ואינו יודע אם טמא
הוא או לא שונה ומטביל,
היה מזה ושונה עליו בו
ביום ומטבילו ונטהו.
ומצו בניסן הזה משנה
כלי מתכות כמטמאין
ומיטהרין דברי ר' אליעזר
ר' יהושע אומר אין
מיטהרין אלא שלימן.
כיצד היה עליהן גישהו
בו ביום התיכן חור והזה
עליהן שני בו ביום הרי
טהורין דברי ר' אליעזר, ר'
יהושע [אומר] אין הדייה
מרות משלישי ושביעי.
הילכן זו הסכין שנמצא
ב"ד בניסן שוחט בה
המבצעה מדי שודאי
טהורה היא ולא הוציאה
בעלים אלא לשוחט בה
שכל היום שוחטין. מצא
אותה ב"ג בניסן יתכן
שהייתה טמאה והיום יום
שביעי שלה, והוציאה
בעליה לטהות עליה
ולטהרה היום כדי שיעריב
השמש וטהא טהורה
לשוחט בה למחר. ב"ד הרי
היא טהורה. קופיץ שהוא
ענין קידום והוא עשוי
לקצב לשבר ברעמות של
צאן ושל בקר, המוצאו בין
ביום י"ג בין ביום י"ד
שונה ומטביל כמו
שאמרו, ומחר ביום ט"ו
הוא טהור. ודייקי מדוקיא
דמתני דקתני קופיץ
ביום ארבעה עשר שונה
עשוי בארבעה עשר
עשר צורך לקופיץ ולא היו
בעליו מוליכין אותו אלא
לטהור היום להשתמש בו
למחר. ומאן שמעת ליה
דאית ליה האי סבא
שחגיגת ארבעה עשר
כפסח הוא בן תימא, וש"מ
כי לבן תימא אסור לשבר
בו עצם לפיכך אין צורך
ביום ארבעה עשר לקופיץ,
דאי רבנן כיון דאמרי
חגיגת ארבעה עשר אינה
כפסח ולשבר בה
עצמות אמאי לא נימא
דהאי קופיץ ביום ארבעה
עשר טהור לגמרי הוא
עצמות
החגיגת הוציאו בעליו.
אלא ש"מ משנה זו אינה
רובנא אלא לבן תימא
וש"מ של לו לבן תימא
שחגיגת י"ד אסור לשבר
בה עצם. והדין לא לעולם
מחני רבנן היא וכגון שחל
י"ד להיות בשבת שאין שם
חגיגה כלל. ודחי להא

לאן חובה היא. כלומר אינו חייב מן המורה להציאה דלי ס"ד
חובה היא מן המורה שוב אין לנו לומר שיש חילוק בין שבת
לחול דהוי קרצן הקבוצ לו זמן ותיתי במרובה ובטומאה אלא ודאי
לאו חובה היא ואינה צאה אלא כדי שיאכל הפסח על השבע ואומר
רצ"א דמשמע צירושלמי דהא דפסח

נאכל על השבע היינו מדרבנן גזירה
משום שצירת ע"ש שאם לא הימה
צאה על השבע תמוך שהוא רעב
לאכול השבר סקציו העלמות היה
צא ליד שצירתו^א וקשה לר"י דהשחא
משמע לדרבנן דבן תימא דבסמון
הוא חגיגת ארבעה עשר לרבנן
ולקמן (דף ע"ג) משמע שהיה מן
המורה דמניח לא ילין מן השבר וגו'
לימד על חגיגת ארבעה עשר שנאכלת
לשני ימים^ב ויש לומר^ג דאשכחן צפ"ק
דחגיגה (דף ע"ג) טעם דקצירא ליה
שהיא מדרבנן דקאמר רב אשי הא
קמ"ל חגיגת חמשה עשר אין חגיגת
ארבעה עשר לא אלמא קסבר חגיגת
י"ד לאו דאורייתא והשתא לן^ד מימא
ולמא דלקמן דאית להו חגיגת
ארבעה עשר דאורייתא דמי שבת
והשתא אמי שפיר הויה דריש תמיד
ושמע (לעיל נ"ט): דארבעה עשר שחל
להיות בשבת כו':

והא מדרבנן סיפא ה"י דהיות
בשבת כו'. והא אמאי לא
פריך אי שבת הויה שרי להטביל כלים
הא קיימא לן דלא מוין ו' ולא טובלין
ולא פירכא היא דלאכא למימר
שונה ומטביל לאחר י"ט וי"ד וי"ג
(שחל להיות בשבת) אמניחא קאי:
מאי

באה מן הנקבות באה בת שנתה ואינה באה בת שתי שנים ואינה נאכלת
אלא ליום ולילה ואינה נאכלת אלא צלי ואינה נאכלת אלא למנויו מאן שמעת
ליה דאית ליה האי סברא בן תימא שמע מינה כולוהו מילתא בעינין ש"מ
איבעיא להו לבן תימא יש בה משום שבירת עצם או אין בה משום שבירת
העצם אע"ג דכי אקשיה רחמנא לפסח אמר קרא^ב בו ולא בחגיגה או דילמא
האי בו^א בכשר ולא בפסול הוא דאתא ת"ש^א סכין שנמצאת בארבעה עשר
שוחט בה מיד יבשלשה עשר שונה ומטביל קופיץ בין בזה ובין בזה שונה
ומטביל מני אילימא רבנן מאי שנא סכין דמטביל דחזיא לפסח קופיץ נמי הא
חזי לחגיגה אלא לאו דבן תימא היא ושמע מינה יש בה משום שבירת העצם
לא לעולם רבנן וכגון שבא בשבת והא מדרבנן סיפא^ה חל ארבעה עשר
להיות בשבת שוחט בה מיד ובחמשה עשר שוחט בה מיד ונמצאת קופיץ
קשורה לסכין הרי היא כסכין דרישא לאו בשבת עסקינן ואלא שבא
במרובה

על למחר ויש לומר לא הטבילה שהיה לו שהות ציוס להטבילה סמוך לציוס השמשות לאורך מחר: מני. הא דמשמע דאין שצירת עצמות צערב
הפסח: אי נימא רבנן. דלא מקשי חגיגה לפסח ואין זה אסור שצירת ע"ש: מאי שנא סכין דמטביל. לה צעליה מאתמול ומוקמינן
לה השחא בחזקת טהרה למואלה משום דחזיא ליה לצעלים דארבעה עשר לפסח לשחוט הילכך אטבילה מאתמול דניחוי ליה הערב
שמש והא לא חיישינן שמה אצדה לו זה ימים רבים דודאי היום נפלה ממנו דמתוך שצעת הרגל העם רב אין שזה שם צמקוס
נפילתה שלא תמלא: חזי לחגיגה. לשצירת עצמות ואטבילה מאתמול ואמאי המואלה דארבעה עשר שונה ומטביל: שזה. ערב הפסח
בשבת דאין חגיגה צאה עמו הלכך לא רצויה לצעלים דארבעה עשר: חל ארבעה עשר להיום ששחט. צנפויץ אי מיד
ואין רצין להטביל דאע"ג דשמה צעלים היה להן סכין לשחוט ולא הימה קופיץ זו להן אלא לשצירת עצמות והיום אין שצירת הע"ס
בשבת אפילו הכי כיון דרצויה להן ציוס טוב אחר שבת כצר הטבילה מערב שבת דהא בשבת לא מנא לאטבילה כדאמרין במסכת
צילה (ד' פ':) חל יום טוב להיות אחר שבת מטבילין את הכל מלפני השבת: וצחמשה עשר. אם מואלה ציוס טוב עלמו: שוחט זה.
שמים מיד דודאי הטבילה צעלים מאתמול: הרי היא כסכין. ואפילו נמצאת דארבעה עשר שחל להיות צמול שחט זה מיד דודאי
הוטבילה עם הסכין בשלשה עשר הואיל וקשורה עמו: מכלל דרישא. דקמני צין צוה צין צוה שונה ומטביל: לאו בשבת עסקינן.
דאם לא כן קשיא רישא אסיפא אפילו הכי קאמר דאין צו שצירת עצמות אלמא אסור לשבור עצמות חגיגת ארבעה עשר:

בבא מסיפא דקתני חל י"ד להיות בשבת שוחט בה מיד מכלל דרישא לאו שבת הוא אלא כחול עסקינן.

על השבע. שיהו נהנין באכילתו ומיחשד להן: ונאכלתם לשני ימים.
חגיגת חמשה עשר דנפקא לן במסכת חגיגה (ט.) מותגותא אוחו':
יולא זה משום שמה. אם עיכבה עד למחר ושחטה יולא זה
משום שמה משום שלמי שמה ואע"ג שמופרשת ועומדת היא כצר
ושלמי שמה חובה הן. והא דקמ"ל

(לקמן דף ע"ג) כל דבר שצחובה אינו
צא אלא מן החולין כדתניא בסיפרי(י)
וצבת פסח כו' עד לאן ובקרי(י) והלא
אין פסח צא אלא מן הכבשים ומן
העזים א"כ למה נאמר צקר להקיש
כל הצא מאלף ובקר לפסח מה פסח
דצר שהוא חובה ואינו צא אלא מן
החולין אף כאלן שהוא חובה ואינו צא
אלא מן החולין הני מילי צחובות
דעלמא^א אצל שלמי שמה איתרבי
צמס^ב חגיגה (ט.) מדתניא בסיפרי(י)
ושמחתי לרבות כל מניי שמה יכול אף
צעופות ומנחות תלמוד לומר(י) צמגן
מי שחגיגה צאה מהן יאלו עופות
מאלן אמרו ישראל יולאים ידי חובתן
צנדיס ונדבות כו' אע"ג דמחויב
ועומד הוא: ואין יולא זה משום.
חגיגת חמשה עשר כדאמרין דצר שיש
צו חובה אינו צא אלא מן החולין
כלומר משלו ולא ממה שהוא מחויב
ועומד וזו כצר נקדשה מאתמול:
מאי טעמא. דלמר אין נאכלין אלא
ליום ולילה: נאכלתם לז'. רצין לאכולה
לז': הילנה הוה כונו לני. מתני' היא
צפרק צמרא כולו לני ואפי' החגיגה:
למדי דאחילה. דלאהרת ליה נאכלת
אחילה היא: האי צמרא. אינה נאכלת
אלא ליום ולילה: שמע מינה כונו
אסיין. כולוהו מילי דפסח אחיין
צחגיגה צההו היקשא: שוחט זה.

א. ולפי הירושלמי יש
לפרש לאו חובה היא
כלומר אינה חייב על זה
התורה להביאה. מוס'
שאין. ב. והיה כרבנן
דפליגי עלי' דבן תימא
אחי מדרבנן לשני ימים.
ג. שם. ד[אלא] חובה היא
מדאורייתא אלא מדרבנן.
שם.

רבינו חננאל
אמאי בחול באה בממועט
ואינה באה במרובה, פ"י
ממועט כגון שבמנו על זה
הפסח בני אדם הורבה ואינו
מגיע לזבל [לאכול] ממנו
אלא משע. ופרקינן לכן
מביא עמו חגיגה דרבנן
חגיגה הבאה עם הפסח
נאכלת החילה נאכלת כד
שיאה נאכל פסח על
השבע. ונאכלת לבי תימא.
מתני' דלא כבן תימא.
התנין בן תימא אומר
חגיגה הבאה ב"ד עם
הפסח הרי היא כפסח
ואינה נאכלת אלא ליום
ולילה. מאן טעמא דבן
תימא, דכתיב ולא ילין
לקרוב וזה חג הפסח, חג
זו חגיגה הפסח כמשמעו.
בתרתייהו כפסח ובחגיגה
אמר רחמנא לא ילין לבקר.
ואסיקנא לבן תימא חגיגת
י"ד חגיגה עם הפסח הרי
היא כפסח לכל דבר, באה
מן הבאן ולא מן הבקר מן
החור ולא מן הקיבות בן
שנה ולא בן ב' שנים ואינה
נאכלת אלא למנוייה ואינה
נאכלת אלא ליום ולילה, ויהי
נאכלת אלא ליום ולילה, ויהי
י"ד ולי' ט"ו. ואיבעיא
(הלדן) [דחור], לבן תימא
דאקיש חגיגת י"ד לפסח
אסור שבירתו עצם כפסח
דכתיב ועצם לא תשבור
בו, אלא. ופסטי לה מהא

(ה) [תוספתא פ"ה ה"ג,
(ו) [לקמן ע"ג], (ז) [לקמן
דף קנ"ד], (ח) [ע"ש מוס' פ"ג
ד"ה ט"ו], (ט) [לקמן פ"ג
פ"ד, ל"ג], (י) שקלים פ"ח
מ"ג, ו' [ע"ש וצחית את:
גד"ה ט"ו ל"ג], (יא) [ויקרא
כ"ג], (יב) [ראה נ"ח צ'
ויקן נמשה למנחות פ"ג,
(יג) [נדבית ט"ו], (יד) [נדבית
מוקן: הני מילי צחובות
דעלמא], (טו) [ראה ט"ו ד"ה,
(טז) [נדבית ט"ו], (יז) [נדבית
ט] [לקמן ע"ג], (יח) [ע"ש
רש"י ע"ג], (יט) [נדבית י"ז,
פ"ה רש"י מ"י],

תורה אור השלם

1. לא תשחטו על חמץ
דם ובהו ולא ילין לבקר
ובח חג הפסח.
שמות י"ד כה
2. בבית אדון יאכל לא
חוציא מן הבית מן
הבשר חוציא ועצם לא
תשבור בו: שמות י"ד מו

מוסף תוספות

- א. ולפי הירושלמי יש
לפרש לאו חובה היא
כלומר אינה חייב על זה
התורה להביאה. מוס'
שאין. ב. והיה כרבנן
דפליגי עלי' דבן תימא
אחי מדרבנן לשני ימים.
ג. שם. ד[אלא] חובה היא
מדאורייתא אלא מדרבנן.
שם.